

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

innokaupungit

Pilotin kuvaus: Linjastohävikin lahjoittamiskokeilu, Manna-apu, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ruoka-apuhanke, Espoo Catering, Sodexo ja Espoon kaupungin ruokapalvelut

Taustatiedot:

- **Toteuttajat:**
 - **Manna-apu ry**
 - **Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ruoka-apuhanke**
 - **Espoo Catering** (Kirkkojärven koulu, Koulumestarin koulu, Karhusuon koulu, Suviniityn päiväkot, Viherlaakson koulu ja lukio, Ruusutorpan koulu)
 - **Sodexo** (Kuninkaantien lukio)
 - **Espoon kaupungin ruokapalvelut**
- **Aikataulu:** 1.3. – 31.12.2024, suunnittelu alkoi 15.1.2024
- **Sijainti:** Espoo

Tausta:

Kokeilu on ollut tarpeen, koska

- kauppohen lahjoittama ruoka on vähentynyt ruoka-avussa
- ruoka-avun hakijoiden määrä on noussut
- kokeilulla on päästy hyödyntämään kouluissa syntyvää hävikkiä ja vähentämään ympäristöä rasittavaa jätekuormaa ja
- kokeilulla on luotu uudenlaista yhteistyön mallia Espoossa.

Elintarviketurvallisuus:

Ote omavalvontasuunnitelmasta:

”Manna-Avulle¹ lahjoitetaan espoolaisista oppilaitoksista ylijäänyttä ruokaa edelleen lahjoitettavaksi tai hyödynnettäväksi. Pääasiassa kouluruoka pakataan Manna-Avussa annosrasioihin ja jaetaan ruoka-avun asiakkaille. Kouluruokaa on myös mahdollista tarjoilla ruoka-avun asiakkaille yhteisöruokailuina. Kouluista lahjoitetaan sekä linjastoilla tarjolla ollutta että ei-tarjolla-ollutta hävikkiruokaa. Manna-Avussa huomioidaan, että jos saapuneesta lahjoitusruuasta ei ole tietoa, onko ollut kertaalleen

¹ <https://www.manna-apu.fi/ruoka-apu>

Euroopan unionin
osarahjoittama

innokaupungit

tarjolla, niin ruokaa tulee aina käsitellä siten, että se on ollut tarjolla. Jos sitä laitetaan tarjolle, sen voi tehdä vain kerran.

Koulujen lahjoittama lounashävikki haetaan jäädytettynä valmistusta seuraavana päivänä (ti-pe). Hävikki kuljetetaan Manna-Avulle kylmäkuljetusautoilla. Ruuan lämpötila mitataan keittiöllä sen saapuessa ja merkitään lomakkeelle 1.

Ruoka pakataan keittiössä muovisiin annosrasioihin viipymättä sen saavuttua keittiölle. Jaettaessa ruokaa annosrasioihin huolehditaan siitä, että se suoritetaan mahdollisimman nopeasti ja kylmäkuljetuslaukuista otetaan esille kerrallaan vain jaettava astia huoneenlämpöön jaon ajaksi. Lisäksi annospakkaukset siirretään välittömästi kylmäkuljetuslaatikoihin odottamaan jakoa asiakkaille. Kylmäkuljetuslaatikoissa on kylmägeelipakkaukset, joilla lämpötilasta huolehditaan. Ruuan lämpötila mitataan vielä kerran jaon loppuun jakopisteessä (Lomake 6, Perustoiminnan omavalvontasuunnitelman liitteenä).

Jakopisteessä on esillä asiakkaille koulujen antama informaatio sisällöstä ja allergeeneista. Tämä tieto välittyy Manna-Avulle koulujen tulostettavien ruokalistojen kautta. Linjastohävikkiä Manna-Avulle lahjoittavat oppilaitokset ja niiden yhteystiedot löytyvät omavalvontasuunnitelman liitteeltä 2.”

Lisäksi Manna-Avun omavalvontasuunnitelmissa on kirjattu toimenpiteet ruoka-avussa yleiseen elintarviketurvallisuuteen liittyen. Suunnitelmat sisältävät mm. lämpötilojen seurannat koko toimitusketjun ajalta sekä tarjoilussa ja säilytyksessä. Lisäksi se sisältää puhtaanapitoon ja jätehuoltoon liittyvät suunnitelmat sekä henkilökunnan hygieniaoasaamiseen ja terveydentilan selvityksiin liittyvän ohjeistuksen sekä toimintatavan takaisinvento- ja ruokamyrkytyspäilytilanteissa.

Kestävän kehityksen näkökulma:

Pilotti on mahdollistanut muutoin hävikkiin menevän kouluruoan jakamisen vähävaraisille ruoka-avun asiakkaille. Se helpottaa asiakkaiden taloudellista ahdinkoa ja vähentää biojätteestä syntyvää ekologista kuormaa.

Kokeilun kuvaus:

Valmistelu

Pilotti alkoi 15.1.2024 yhteistyöpalaverilla, johon osallistuivat Manna-Avun ja Länsi-

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

innokaupungit

Uudenmaan hyvinvointialueen² ruoka-apuhankkeen, Espoo Cateringin³, Sodexon⁴, Espoon ruokapalveluiden⁵ sekä Food waste ecosystem – hankkeen⁶ edustajat.

Toteutus

Pilotin käytännön toteutus alkoi maaliskuun alussa niin, että yhteensä neljästä koulusta haettiin jäähdytettyä kouluruokaa neljänä päivänä viikossa. Myöhemmin kesäkuun alusta lahjoittajiin liittyi yksi päiväkotia, josta noudettiin lahjoitusruoka lämpimänä ja se jäähdytettiin Manna-Avussa. Lämpimän ruoan noutaminen jouduttiin kuitenkin lopettamaan loppukesästä, koska jäähdytyskaappi Manna-Avussa hajosi. Kesän jälkeen kahden mukana olleen koulun keittiön toiminta muuttui niin, että ne jäivät pois lahjoittajista (Koulumestarin koulu ja Karhusuon koulu) ja saimme tilalle toiset kaksi koulua (Viherlaakson koulu ja lukio sekä Ruusutorpan koulu). Vuoden 2024 lopussa lahjoittajakouluja oli näin ollen neljä. Vuoden 2025 puolella kouluruokapilotti on jatkunut osana Manna-Avun perustoimintaa.

Käytänteitä kouluruokaan liittyen kehitettiin pitkin vuotta 2024 ja muun muassa pakkausmenetelmiin otettiin syksyllä käyttöön saumattavat annosrasiat.

Tulokset:

Kouluruokamäärää on tilastoitu Manna-Avussa syksystä 2024 lähtien. (Mukana luvuissa ovat myös Laurean (Bar Laurea) sekä satunnaisesti Opinmäen kampuksen lahjoittamat hävikkiruoat. Nämä eivät olleet varsinaisia pilottiin osallistuvia lahjoittajia.)

- Syyskuussa kouluista tullutta hävikkiä jaettiin 1703 annosta (0,5 l).
- Lokakuussa 2601 annosta (0,5 l)
- Marraskuussa 3331 annosta (0,5 l)
- Joulukuussa 1925 annosta (0,5 l)

Linjastohävikkiä on jaettu myös 1 kg ja 0,8kg:n rasioissa, mutta tilastoinnissa muutettu 0,5 annoskokoon vertailun helpottamiseksi.

Opit ja jatkokehitys:

Kouluruoka on Manna-Avun asiakkaiden keskuudessa ollut toivottu lisä ruokakorissa. Toimintaa jatketaan vuonna 2025 osana Manna-Avun perustoimintaa. Sitä on keväällä 2025 laajennettu jo kahdella uudella koululla (Monikko ja Lintumetsän koulu),

² <https://www.luvn.fi/fi>

³ <https://www.espoo.fi/fi/tervetuloa-espoo-cateringiin/ateriapalvelut>

⁴ <https://www.sodexo.fi/>

⁵ <https://www.espoo.fi/fi/kaupunki-ja-paatöksenteko/ruokapalvelut>

⁶ <https://hevinnovations.fi/food-waste-ecosystem/>

**Euroopan unionin
osarahoittama**

innokaupungit

jotka alkavat lahjoittamaan ruoan muista poiketen jäädytettynä isommissa erissä. Tämä jaetaan jatkossa uudelleen lämmitettyinä yhteisöruokailuina.

Manna-Avun toimintasuunnitelmassa vuodelle 2025 on tavoitteena ottaa huomioon erityisesti lapsiperheköyhyys ja suunnitelmissa on kohdistaa ruoka-apua erityisesti lapsiperheiden tarpeisiin. Manna-Apu on ollut mukana suunnittelemassa yhdessä Espoon seurakuntien ja ruoka-aputoimijoiden yhteistyössä kaavailemaa diakoniataloa. Tässä talossa toteutettava ruoka-apu kohdistuu mahdollisesti nimenomaan lapsiperheiden tarpeisiin ja siinä on ajatuksena hyödyntää koulujen hävikkiruokaa yhteisöruokailuiden ja ruokajaon tarpeisiin.

Yhteyshenkilöt:

Marianne Maxwell, toiminnanjohtaja, Manna-apu ry,

marianne.maxwell@mannatalo.fi

Ann-Marjaana Holmberg, asiakkuuspäällikkö, Sodexo, [ann-](mailto:ann-marjaana.holmberg@sodexo.com)

marjaana.holmberg@sodexo.com

Tanja Chepelev, asiakasprojektipäällikkö, Espoo Catering,

tanja.chepelev@espoo catering.fi

Minna-Leena Ahola, ruokapalvelujohtaja, Espoon kaupunki,

minna.l.ahola@espoo.fi